

Ohje aineellisen avun maksukortteja luovuttaville tahoille

Yleistä

Tämä ohje on tarkoitettu Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) varoista rahoitettavien vähävaraisten aineellisen avun hankkeiden toteuttamisen tueksi hanketoteuttajille (Kirkkopalvelut ry:lle ja Siun Sotelle). Hanketoteuttajat puolestaan tiedottavat paikallistason toimijoita (seurakunnille ja järjestöille). Tämä ohje perustuu ESR+ aineellista apua koskevaan lainsäädäntöön sekä Suomen alue- ja rakennepoliittiseen ohjelman ”Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027” -toimintalinjaan 6.

Rahaston yleisperiaatteet

Aineellinen apu jaetaan vähävaraisille eri organisaatioiden, kuten järjestöjen, seurakuntien, kuntien tai hyvinvointialueiden toteuttamissa hankkeissa vuosina 2023–2027. Osana hanketta kohderyhmälle tarjotaan aineellista apua maksukortteina elintarvikkeiden ja perushyödykkeiden hankintaan. Lisäksi hankkeiden avulla edistetään vähävaraisten ohjaamista muiden palvelujen piiriin, heidän työllistymis- ja opiskelumahdollisuuksiaan sekä yhteiskuntaan integroitumista.

Aineellisen avun hankkeen tarkoituksena on kokonaisuudessaan mahdollistaa vähävaraisten mahdollisuudet selvittää aiempaa paremmin arkielämään liittyvistä haasteista ja köyhyyden negatiivisista vaikutuksista.

Liitännäistoimet

Hankkeen toteuttamisen keskiössä on liitännäistoimien toteuttaminen ja maksukortit luovutetaan liitännäistoimien pariin hakeutuville. Maksukortin luovuttamisen ehtona ei kuitenkaan saa olla pelkästään liitännäistoiimiin osallistuminen.

Liitännäistoimien toteuttamatta jättäminen voi johtaa pahimmillaan tuen takaisinperintään.

Maksukorttien ohella hankkeissa tarjotaan samanaikaisesti liitännäistoimina ohjausta ja neuvontaa mm. avunsaajan ohjausta muiden palvelujen piiriin ja siten edistää hänen työllistymis- ja opiskelumahdollisuuksiaan tai muuta yhteiskuntaan integroitumista.

Hankkeen tarkoituksena on kokonaisuudessaan mahdollistaa vähävaraisten mahdollisuudet selvittää aiempaa paremmin arkielämään liittyvistä haasteista ja köyhyyden negatiivisista vaikutuksista. Aineellinen apu ja liitännäistoiimiin osallistuminen on vähävaraisille maksutonta.

Toimilla lisätään kohderyhmän tietoisuutta heidän mahdollisuuksistaan hyödyntää erilaisia palveluja ja tukimuotoja kuten sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja työllisyys- ja koulutuspalveluja.

Hankkeessa tarjottavat liitännäistoimet voivat olla esimerkiksi avunsaajien velkaneuvonta, psykologinen tuki tai digiosaamisen kehittäminen. Liitännäistoimena voi olla myös elintapaohjausta ja terveys- ja ravitsemusneuvontaa.

Ennen maksukorttien toimittamista

- Ennen liittymistä aineellisen avun hankkeeseen, seurakunnan / järjestön tulee tehdä kirjallisen sopimus yhteistyöstä hanketoteuttajien Kirkkopalvelujen tai SiunSoten kanssa.
- Kirkkopalvelut / SiunSote pyytää seurakunnilta / järjestöiltä erillisellä sähköisellä lomakkeella maksukorttien tilausmäärän kutakin jakokertaa varten. Tilauksen yhteydessä korttien toimitusosoite tulee olla ko. seurakunta / järjestö ja siellä yhteyshenkilö, jolle lähetys osoitetaan.
- Maksukorttien kauppaketjukohtaiset tilausmäärät tulee olla kymmenellä (10, 20, 30, 50 jne.) jaollisia. Kortteja on tarjolla niin K- kuin S-ryhmän kortteja.
- Sopimuksen tehnyt seurakunta / järjestö voi niin halutessaan jättää johonkin hakukierrokseen osallistumatta.
- Kirkkopalvelut / Siun Sote tilaa maksukortit keskitetysti korttitoimittajilta hankkeen käytettävissä olevan budjetin ja seurakunnilta / järjestöiltä tulleiden hakemusten perusteella.
- Saatuaan maksukortit korttitoimittajilta Kirkkopalvelut / Siun Sote lähettää kortit seurakunnille / järjestöille postitse arvottomina.
- Kirkkopalvelut / Siun Sote seuraavat postin etenemistä ja noutamista posteista.
- Korttien saapuessa seurakuntaan / järjestöön, kortit tulee siirtää lukolliseen paikkaan ja säilyttää kortteja kun käteistä rahaa.
- Kun kaikki seurakuntien / järjestöjen korttitoimitukset on noudettu postista Kirkkopalvelut / Siun Sote maksavat korttitoimittajien laskut.
- Muutamien päivien kuluessa tästä korttitoimittajat ilmoittavat sähköpostilla Kirkkopalveluille / Siun Sotelle, kun kortit on aktivoitu ja arvo latautunut korteille.
- Kirkkopalvelut / SiunSote ilmoittavat sähköpostilla yhteyshenkilöille seurakuntiin / järjestöihin, milloin kortit ovat käyttövalmiit ja milloin korttien voimassaoloaika päättyy.
- Seurakunnissa / Järjestöissä tulee merkitä korttien taakse ilmoitettu korttien voimassaoloajan päättymispäivämäärä ennen korttien luovutusta avuntarvitsijoille.
- Korttien voimassaoloaika on korttien aktivointi kuukausi ja seuraavat kaksi (2) täyttä kuukautta, jotka alkavat korttien aktivointipäivästä seuraavan kokonaisen kuukauden alusta.
- Seurakuntien / järjestöjen tulee ilmoittaa toimitusosoitteeseen tai yhteyshenkilöiden tietoihin liittyvistä muutoksista omalle hanketoimijalleen Kirkkopalveluille / Siun Sotelle.

Maksukorttien saapuessa seurakuntaa / järjestöön

- Maksukorttien saapuessa, kortit ovat arvottomia, mutta ne tulee säilyttää lukollisessa paikassa, kuten käteistä rahaa. Kun korttitoimittaja on ilmoittanut korttien aktivoinnista Kirkkopalveluille / SiunSotelle, nämä vuorostaan ilmoittavat seurakunnille / järjestöille.
- Korttien aktivoinnin ilmoituksen yhteydessä, vahvistetaan korttien voimassaolo aika, joka tulee kirjata korttien taakse, ennen korttien luovuttamista avuntarvitsijoille.
- Korttien aktivoinnin yhteydessä seurakunnille / järjestöille kerrotaan korttierän raportointi aikataulu Kirkkopalveluille / SiunSotelle.
- Korttien antamisen jälkeen työntekijä täyttää avuntarvitsijan indikaattoritiedot sitä varten toimitetulle manuaaliselle tai Excel -pohjaiselle apulomakkeelle, josta kootaan sittemmin seurakunta- / järjestökohtainen yksi yhteinen raportti Kirkkopalveluille / SiunSotelle.

- Tiedot perustuvat työntekijän omaan arvioon ja mahdollisesti avun hakijan kanssa käytyyn keskusteluun. Avuntarvitsijan ei edellytetä todentavan tietojen oikeellisuutta.
- Kunkin maksukorttiterän yhteydessä nämä seurantatiedot kerätään seurakunta / järjestökohtaisesti yhteen Kirkkopalvelujen / SiunSoten välittämän sähköisen linkin kautta. Määrällisten tietojen lisäksi kysytään liitännäistoimista, paikallisesta viestinnästä ja avunhakijoiden kohtaamiseen liittyviä seikkoja.
- Maksukorttien arvo on 40 euroa.
Kortin arvoa voi käyttää kodin perustuotteiden, kuten hygieniatuotteiden, vaippojen, pesuaineiden ja pehmapaperien hankintaan sekä elintarvikkeiden maksamiseen kaupassa. Kortti on tuoterajatta, sillä ei voi maksaa veikkaus-, alkoholi- tai tupakkatuotteita. Maksukorttien käyttöalue kattaa koko Manner-Suomen (pois lukien Ahvenanmaan).

Avuntarvitsijan kohtaaminen

- Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä ovat työttömät vähävaraiset henkilöt ja heidän kotitalouteensa kuuluvat henkilöt. Emme voi kuitenkaan rajata kohderyhmään kuulumattomia avunsaajia aineellisen avun ulkopuolelle. Joten muun muassa paperittomat, pakolaiset sekä eläkeläiset voivat myös saada maksukortin ja osallistua liitännäistoiimiin.
- Maksukortteja luovutettaessa on huomioitava Kelan ohjeistus vähäisistä avustuksista. Vähäisten avustusten raja on yhteensä 50 euroa yksin asuvalta ja 100 euroa perhettä kohden kuukaudessa. Kela huomioi tulona ainoastaan rajan ylittävän osuuden. Näin ollen yksin elävälle voi luovuttaa yhden maksukortin kuukaudessa ja perheelliselle kaksi.
- Avun saaminen ei saa olla riippuvainen siitä, onko avunsaaja avustavan yhdistyksen tai seurakunnan jäsen tai asiakas.
- Avunsaaja voi halutessaan pysyä anonyymina, eikä se saa estää avun saantia. Hän ei ole myöskään velvollinen luovuttamaan henkilötietojaan tai tulotietojaan, eivätkä tulo-, henkilö- tai muut vastaavat tiedot saa olla maksukortin saamisen ehtona. Maksukortin käyttäminen ei myöskään saa edellyttää käyttäjän tunnistamista.
- Avunsaajalta ei saa edellyttää jäsenyyttä apua antavassa organisaatiossa
- Hankkeen toteuttamisen keskiössä on liitännäistoiimien toteuttaminen ja maksukortit luovutetaan liitännäistoiimien pariin hakeutuville. Maksukortin luovuttamisen ehtona ei kuitenkaan saa olla pelkästään liitännäistoiimiin osallistuminen.
- Avunsaajan taloudellisesta tilanteesta ja maksukortin tarpeesta tilanteen parantamiseksi on keskusteltava ennen maksukortin luovuttamista. Avunsaajan tulisi ilmaista olevansa vähävarainen ja akuutin avun tarpeessa. Tavoite on auttaa avuntarvitsijaa kokonaisvaltaisesti ja huomioida se, että hän on hakenut tai häntä avustetaan hakemaan yhteiskunnan hänelle mahdollistamat etuudet.
- Hankkeen tuottama 8 kysymystä toimintakyvystä, itsearviointilomake on tuotettu apuvälineeksi, jonka avulla maksukorttien luovuttaja voi osin selvittää avun tarvetta. Kyselyyn vastaaminen perustuu asiakkaan omiin kokemuksiin ja arvioihin hyvinvoinnistaan. Vastaaminen on vapaaehtoista, mutta työntekijät kannustavat sen täyttämiseen. Myös Ruokavirastolle on tärkeää kuulla, mitkä seikat vastauksissa korostuvat.
Asiakas voi täyttää lomakkeen itsenäisesti ja keskustellen työntekijän kanssa siitä.

- Maksukorttien antamisen ohella maksukorttien jakavat kertovat asiakkaalle niistä vaihtoehdoista, joita heidän alueellaan on kartoituksessa tunnistettujen tuen tarpeiden edistämiseen. Kaikki tämä toteutetaan asiakkaan yksityisyyttä kunnioittaen.

Korttien luovuttaminen avun tarvitsijoille

- Kortteja luovutettaessa, vapaaehtoistyöntekijöitä tulee paikalla olla kaksi, mutta viranhaltijoiden ollessa kyseessä riittää yksi, etenkin jos hänellä on esihenkilön vahvistaman jakosuunnitelman.
- Avunsaajat eivät voi itse tilata, käsitellä tai säilyttää maksukortteja. Avunsaaja voi kuitenkin työskennellä tai olla vapaaehtoisena muissa hankkeen tehtävissä.
- Kortin luovuttaja ohjeistaa avunsaajaa antamalla maksukortin yhteydessä esitteen, jossa kerrotaan tarkemmin kortin ominaisuuksista ja mihin sitä voi käyttää. Kortissa on tuoterajaus.
- Kortin luovuttaja ei ole vastuussa siitä, mihin avun tarvitsija kortin lopulta käyttää.
- Maksukortin luovuttaminen on kohtaamiseen perustuen osittain tarveharkintainen. Kortteja ei jaeta massatilaisuuksissa tai peittojakeluna.
- Maksukorttia ei tarvitse luovuttaa, jos avun antajalla on esimerkiksi syytä epäillä, että avun hakija väärinkäyttää saamaansa maksukorttia.
- Kolmansien osapuolten käyttämistä korttien toimittamisessa avunsaajille tulee välttää.
- Yhteistyö eri toimijoiden välillä on kannatettavaa, mutta on tärkeä pitää erillään eri toimijoiden (SPR, Helluntaikirkko) kautta tulleet kortit, jotta tilastointi ja raportointi pysyy selkeänä. Kukin toimija tulee ohjeistaa ja vastata omien korttien jakamisesta ja indikaattoritietojen keräämisestä sekä edelleen raportoinnista.
- Korttien luovuttaminen tulee lähtökohtaisesti tapahtua hanketoimijan tai yhteistyökumppanin toimipisteissä jalkautumalla muiden toimijoiden tilaisuuksiin. Erityisesti hankkeessa korostetaan liitännäistoimia joiden yhteydessä kortteja tulisi jakaa.
- Korttien lähettämistä ja kuljettamista on syytä välttää.
- Tarvittaessa avun hakija ohjataan lähimmän aineellisen avun hanketoteuttajan luo tai vaihtoehtoisesti lähimmän sosiaalipalveluja tarjoavan viranomaisen luo.
- Kortin luovuttajan tulee pitää kirjaa avunsaajille annetuista maksukorteista (sarjanumerot ja maksukorttien luovutuspäivämäärät) sellaisella tarkkuudella, että jaossa olevien korttien sijainti ja voimassaoloaika ovat tiedossa ja että maksun hakeminen ja raportointi sujuvat ongelmitta.

Riskienhallinta

- Kortteja tulee säilyttää turvallisesti, lukitussa tilassa ja luovuttaa kahden henkilön läsnäollessa tai esimiehen vahvistaman jakosuunnitelman mukaan viranhaltijat yksin.
- Korttien käsittelyyn ja luovuttamiseen tulee kiinnittää huomiota siten, että kortti ei katoa tai unohdu prosessin eri vaiheissa.
- Maksukorttia ei tarvitse luovuttaa, jos avun antajalla on syytä epäillä, että avunsaaja väärinkäyttää saamaansa maksukorttia.
- Kortteja jakavan organisaatio on ilmoitusvelvollinen värikäytöksistä hanketta koordinoiville tahoille seurakunnista Kirkkopalveluille ja järjestöt SiunSotelle sekä tarvittaessa poliisille. Väärinkäytöksellä tarkoitetaan esimerkiksi tapausta, jossa kortti myydään eteenpäin.

- Jos epäilet väärinkäyttöä, tai korttien toiminnassa on ongelmia, ota yhteyttä Siun soteen ktprojektit@siunsote.fi tai Kirkkopalveluihin aineellinenapu@kirkkopalvelut.fi
- Kirkkopalvelut / SiunSote ovat koordinoitusti yhteydessä Ruokavirastoon ja korttitoimittajiin. Maksukortti tai korttierä voidaan sulkea, jos kortti katoaa tai epäilet väärinkäytöstä.
- Suuria korttien luovutustilaisuuksia tulee välttää. Kortit pyritään luovuttamaan vähävaraisille kohtaamalla avunsaaja yksilöllisesti.
- Kolmansien osapuolien käyttämistä korttien toimittamisessa avunsaajille pyritään välttämään.
- Yksittäisen tai useamman aktivoidun maksukortin voi sulkea kortin sarjanumeron perusteella, jos jokin kortin sulkemista edellyttävä tärkeä syy ilmenee ja kortin tai korttien sarjanumerot ovat tiedossa. Kortti suljetaan Kirkkopalvelujen / Siun Soten ilmoittaessa asiasta kyseiselle korttitoimittajalle.

Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys

- Avuntarvitsijoita tulee kohdella syrjimättömästi, ei voi edellyttää esim., että kuuluu suoraan hankkeen kohderyhmään. Ketään avuntarpeessa olevaa ei tule suoranaisesti käännetyä pois, vaan hänet tulee kohdata.
- Hankkeen toimenpiteiden tulee olla tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia kaikille kohderyhmään kuuluville.
- Hankerahoituksella toteutettavat liitännäistoimet tulee olla esimerkiksi uskonnollisesti tunnustuksettomia. Hanketoteuttaja voi kuitenkin samanaikaisesti järjestää muuta liitännäistoimiin verrattavissa olevaa omaa toimintaa.
- Ensisijaisesti pyritään löytämään muita keinoja toimittaa kortti niille avunsaajille, jotka eivät itse pääse hakemaan korttia. On kuitenkin tärkeää, että kohderyhmään kuuluvat liikuntarajoitteiset avunsaajat saavutetaan ja heitä kohdellaan syrjimättömästi.

Raportointi ja hankkeen valvonta

- Kortteja jakavat seurakunnat ja järjestöt keräävät korttien luovuttamisen yhteydessä indikaattoritietoja avun tarvitsijoista ja toimittaa tiedot kootusti kunkin korttierän jälkeen sähköisesti annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Ilman raportointia maksuliikenne ja seuraavien korttierien anominen ei edisty.
- Huomioi, että hankkeessa ei tehdä omaa rekisteriä, eikä indikaattoritietojen lisäksi kerätä muuta tietoa avun tarvitsijoista. Tietoja avun tarvitsijoista ei luovuteta eteenpäin.
Tähän seurakunnille lisäksi tarkennetut ohjeet*
- EU valvonta ylettyy paikallistoiminnalle saakka ja jollei ohjeita noudateta se saattaa johtaa tuen takaisinperintään. Raportointivelvollisuus on sitova ja sen laiminlyönti saattaa johtaa avustuksen epäämiseen.
- Liitännäistoimien toteuttamatta jättäminen voi johtaa tuen takaisinperintään.
- Kaikki yhteydenpito korttitoimittajaan tapahtuu korttitoimittajan ja Kirkkopalvelujen / SiunSoten välillä.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

KIRKKOPALVELUT

Yhdessä tehden – hyvinvointia, osallisuutta ja tekoja -hanke (1.9.2023–29.8.2025).
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelma, Aineellinen apu – ESR +

1.12.2023

Viestintä

Ruokavirasto on laatinut A3-kokoisen aineellisen avun julisteen hankkeiden käyttöön suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi sekä Pohjois- saameksi. Tiloissa, joissa maksukortteja luovutetaan, tulee olla esillä näkyville yleisön selvästi nähtävissä olevalle paikalle vähintään yksi A3-kokoinen juliste tai vastaava elektroninen näyttö, jossa annetaan tietoa toimesta ja korostetaan rahastojen tukea.

Juliste löytyy sekä sähköisessä muodossa Ruokaviraston verkkosivuilta osoitteesta
<https://www.ruokavirasto.fi/tuet/elintarvikkeet/aineellinen-apu-esr/hanketoimijat/>

- Hankkeesta tulee tiedottaa kohderyhmälle hankesuunnitelman mukaisesti käyttäen tarkoituksenmukaisia viestintäkanavia.
- Viestinnän tulee painottua liitännäistoimista tiedottamiseen. Tieto mahdollisuudesta saada maksukortti liitännäistoimen yhteydessä saa kuitenkin näkyä viestintämateriaaleissa.
- Hanketotuttajien tulee viestiä avunsaajille, missä, miten ja kenelle maksukortit jaetaan ja mitä muita liitännäistoimia avun saajille on kortin luovuttamisen yhteydessä tarjolla.
- Viestinnässä on tärkeä käyttää EU lippua, ilmaisemaan, että toiminta on EU:n osarahoittamaa toimintaa.
- **EU-lipputunnus ja sen yhteydessä näkyvä teksti ”Euroopan unionin osarahoittama” tulee merkitä selvästi kaikkiin aineellisen avun viestintämateriaaleihin ja se tulee näkyä kaikessa viestinnässä ja kaikilla viestintäkanavilla**
- EU:lta saatu tuki ei saa tuoda esiin muulla visuaalisella ilmeellä tai logoilla.

Lisää viestintäohjeistusta löytyy rakennerahastojen verkkosivuilta osoitteesta
<https://rakennerahastot.fi/viestinta>

